

05.09.2007.

VOĆE I POVRĆE

Vol.4, Broj 35.

Ministarstvo poljoprivrede,
 šumarstva i vodoprivrede
 Republike Srbije

Izveštaj pripremio : Institut
 za primenu nauke u poljo-
 privredi

Email:
 office@stips.minpolj.sr.gov.yu

telefon:
 011-
 3616283

35

www.stips.minpolj.sr.gov.yu

Nedeljni pregled - voća i povrća		1
Ponuda i potražnja voća i povrća u avgustu		2
Cena voća i povrća na kvantaškim pijacama		3
Cena voća na zelenenim pijacama		4
Prikaz cena povrća na zelenim pijacama		5
Nedeljni prikaz cena voća i povrća u C. Gori		6
Mesečne cene voća i povrća na kvantašima		7
Dominantne cene voća na zelenim pijacama		8
Dominantne cene povrća na zelenim pijacama		9

***Dominantna ponuda grožđa
 dobrog kvaliteta***

U ponudi voća kako na kvantaškim tako i zelenim pijacama dominiraju stonaste sorte grožđa koje sadrži visok nivo šećera, a cene su uglavnom zadržale prošlonedeljni nivo.

Nastavlja se dobra je ponuda breskvi, koje se prodaju po ceni od 30 do 100 din/kg, i krušaka po ceni od 40 do 100 dinara.

Standardna ponuda šljiva dobrog kvaliteta, a dominiraju sorte Stenlej, Madžarka i Čačanska rodna. Cene se kreću od 25 do 50 din/kg.

Sve je bolja ponuda i veći sortiment jabuka iz domaće proizvodnje.

Još su uvek visoke cene južnog voća, ali je kvalitet zadovoljavajući, čak bi se moglo reći odličan. Pomorandže se prodaju po ceni od 80 do 130 din/kg, mandarine po 110, dok je limun 90 din/kg. Ponuda kivija je jako slaba pa mu je cena i dalje visoka, pa se na pojedinim tezgama prodavao čak za 300 din/kg.

Na pojedinim pijacama u Srbiji se još uvek mogu kupiti maline i kupine, ali su cene visoke.

***Smanjena ponuda dinja i
 lubenica***

Sezona dinja i lubenica je na izmaku pa je njihova ponuda znatno smanjena a kvalitet slabiji.

Na pijaci u Pančevu je u ponudi ponovo zelena salata. Ponuda ostalog povrća je ista kao i prethodne sedmice. Po izjavi prodavaca potražnja je nešto slabija, a uzrok tome je kraj meseca. Pala je cena brokolija, dinje, krastavca, kupusa i paradajza, dok je porast evidentiran kod celera, belog luka, paprike i pasulja.

U Loznici je najbolja ponuda paradajza i paprike, po ceni od 20 do 50 din/kg. Ponuda korenastog povrća je jako dobra a cene su stabilne. Zbog slabije ponude poskupeo je praziluk na 80 din/kg i beli krompir na 25, a jeftiniji su su: boranija, brokoli i krastavci kornišoni.

U Beogradu se nastavlja trend dobre ponude paprike, paradajza i patlidžana a cene su sve pristupačnije. Povećana je količina krastavca kornišona i salata, a sve je bolja i ponuda karfiola. Spanać, brokoli, peršun korenaš, celer, šargarepa i paškanat i dalje imaju visoku cenu.

MESEČNI PREGLED

Povrće

Tokom čitavog meseca bila je dobra ponuda paradajza, paprike (babure, šilje i crvene), krastavaca, krompira, tikvica i boranije. Zahvaljujući povoljnijim vremenskim uslovima kvalitet je bio zadovoljavajući, a cene su u padu u odnosu na prethodni mesec.

Sredinom meseca je znatno povećana ponuda patlidžana, što je dovelo do primetnog pada cene sa dominantnih 60 din/kg u prvoj nedelji na 40 u trećoj.

Uobičajena ponuda belog i crnog luka, pasulja i šargarepe za ovo doba godine pa su i cene ostale na julskom nivou.

Iz nedelje u nedelju tokom avgusta smanjivale su se količine dinje i lubenice što je uticalo na porast cene pa je dominantna cena dinje iznosila 40, a lubenice 15 dinara po kilogramu.

Intenzivan izvoz kupusa prouzrokovao je slabiju ponudu na pijacama u Srbiji, pa je tokom ovog meseca došlo do naglog skoka cene koja je varirala od 30 dinara u Subotici do čak 60 na zelenim pijacama u Beogradu i Novom Sadu.

Visoke temperature nisu pogodavale uzgoju šampinjona pa je njihova cena bila u intervalu od 140 do 250 din/kg.

Slična je situacija i kod spanaća, čija je ponuda bila najslabija polovinom meseca, pa je za kilogram trebalo izdvojiti 200 dinara na Kalenić pijaci u Beogradu.

Trend slabe ponude peršuna korenaša, brokoli, kelja, paškanata, cvekla, zelja i praziluka nastavljen je i u avgustu pa su cene ovog povrća i dalje visoke za većinu kupaca.

Voće

Tokom avgusta, na zelenim i kvantaškim pijacama u Srbiji, ponuda sezonskog voća se povećavala iz nedelje u nedelju.

Čitavog meseca je dominirala ponuda grožđa, koje je zbog visokih temperatura i sunčanog vremena kvalitetno i slatko, ali i jeftinije u odnosu na isti period prošle godine. U ponudi su mnogobrojne sorte crnog i belog grožđa. Tako je od crnog najviše bilo Hamburga i Kardinala, a nešto manje Mišela, Blek Medžika i Vranca. Većim delom to je bilo grožđe iz domaće proizvodnje, dok su manje količine uvezene iz Makedonije, ali su im cene dosta slične. Ponuda belih sorti bila je slabija od crnih, ali su se na pijacama mogli kupiti Afuz Ali, Muskat Italia, Viktorija i Smederevka. Pored domaće belog grožđa moglo se kupiti i uvezno poreklom iz Grčke i Makedonije. Cene belih sorti su u proseku bile više za 20 din/kg crnih.

Veoma dobar prinos i velika ponuda šljive na tržištu usloveli su nisku cenu. Pa je u drugoj polovini meseca veleprodajna cena bila niža za oko 20 % u odnosu na isti period prošle godine. Ovogodišnja cena domaće šljive bi bila i niža, da povremeno neje dolazilo do otkupa šljive za izvoz.

Nastavljen je trend dobre ponude breskve i nektarine koje su se uglavnom do sredine meseca prodavale po ujednačenim cenama, da bi od sredine meseca blago poskupele što je pre svega zavisilo od kvaliteta plodova i mesta prodaje.

Od sredine meseca u ponudi su se pojavile i značajnije količine jabuka i krušaka iz domaće proizvodnje.

**Cene voća i povrća - kvantaške pijace u Srbiji
za period 27.8.-2.9.2007. godine**

<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>			<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Banana (Bannana)	55	58	60	60	65
Breskva (Peach)	45	40	40	45	70
Grejpfrut (Grapefruit)	75	90	---	80	---
Grožđe b.ostalo-(Grapes white)	---	30	50	60	60
Grožđe c.ostalo-(Grapes red-other)	55	30	50	60	60
Jabuka -Ajared(Apples-Idared)	40	40	---	40	---
Jabuka -Delišes zlatni(Apples-Delishes G.)	45	35	---	45	---
Jabuka -Greni Smit(Apples-Greny Smith)	40	---	---	40	---
Jabuka -ostala(Apples-other)	40	30	40	---	30
Kruška (Pear)	60	40	50	60	---
Limun (Lemon)	65	65	70	68	70
Nektarina (Nectarine)	60	60	60	60	50
Orah (Nuts)	500	---	400	450	---
Pomorandža (Orange)	100	100	90	90	100
Šljiva (Plum)	20	20	25	20	25

<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>			<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Boranija (String beans)	60	60	---	60	---
Celer (Celery)	75	---	70	70	---
Dinja (Melon)	35	25	25	---	---
Karfiol (cauliflower)	25	20	40	25	---
Krastavac-salatni (Cucumber for salad)	25	10	30	20	20
Krompir (Potato)	20	18	15	15	17
Kupus (Cabbage)	25	30	30	30	30
Lubenica (Watermelon)	12	15	10	10	---
Luk-beli (Garlic)	130	100	---	---	110
Luk-crni (Onion)	25	25	20	20	20
Paprika Babura (Pepper Babura)	30	30	30	30	30
Paprika šilja (Pepper Shilja)	50	35	30	25	25
Paradajz (Tomato)	35	20	30	30	30
Pasulj-beli (Beans white)	130	120	120	130	100
Patlidžan (eggplant)	20	15	20	20	---
Šargarepa (Carrot)	50	40	30	40	---
Tikvice (Squash)	20	10	20	15	20

Cene voća - zelene pijace u Srbiji za period 27.8.-2.9.2007. godine

<i>Jedinica mere din/kg</i>	CENTRALNA SRBIJA										VOJVODINA					DOMINANTNE CENE							
	Beograd Kalenić	Beograd Skadarlija	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zajčar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin	SRBIJA	CENTRALNA SRBIJA	VOJVODINA	
Banana (Banana)	80	65	80	65	65	70	70	70	80	80	70	70	70	80	70	---	60	70	70	70	70	70	70
Breskva (Peach)	60	50	40	50	50	60	60	60	60	40	70	80	70	70	70	50	60	40	60	60	60	60	70
Grejfrut (Grapefruit)	130	120	---	125	150	110	130	120	120	150	130	---	120	100	120	---	---	---	80	120	130	120	120
Grožđe b.ostalo-(Grapes white)	---	---	70	70	60	---	70	60	100	60	60	60	60	80	100	80	70	70	70	70	60	70	70
Grožđe c.ostalo-(Grapes red-other)	80	70	70	---	50	---	60	60	---	---	60	60	70	80	70	---	70	70	---	70	60	70	70
Jabuka -Ajared(Apples-lared)	80	70	---	---	---	80	70	80	---	---	80	---	50	60	---	30	---	---	---	80	80	---	---
Jabuka -Delišes zlatni(Apples-Delishes G.)	100	---	---	---	60	---	---	---	---	---	---	---	50	70	---	---	60	---	---	60	---	---	---
Jabuka -Greni Smit(Apples-Greny Smith)	120	---	---	---	50	80	90	100	70	---	60	80	50	60	70	---	---	---	---	50	80	---	---
Jabuka -ostala(Apples-other)	60	60	40	30	40	30	60	30	50	50	50	40	40	---	60	40	30	40	40	40	60	40	40
Kruška (Pear)	100	80	60	60	50	40	70	50	100	60	80	80	60	80	100	40	60	100	60	60	80	60	60
Limun (Lemon)	90	90	90	80	90	85	90	90	90	80	80	90	90	90	100	90	70	85	70	90	90	90	90
Nektarina (Nectarine)	100	80	---	55	80	80	80	80	80	60	80	100	60	80	70	80	70	90	70	80	80	70	70
Orah (Nuts)	500	500	400	400	500	700	500	450	400	500	500	450	600	500	500	350	450	450	500	500	500	500	500
Pomorandža (Orange)	130	120	130	130	130	90	120	120	110	140	130	140	110	120	130	120	---	120	---	130	130	120	120
Šijva (Plum)	40	30	40	25	30	35	30	30	35	20	30	30	30	30	50	30	25	30	25	30	30	30	30

Cene povrća - zelene pijace u Srbiji za period 27.8.-2.9.2007. godine

Jedinica mere din/kg	CENTRALNA SRBIJA										VOJVODINA						DOMINANTNE CENE						
	Beograd Kalenić	Beograd Skadarlija	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zajčar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin	SRBIJA	CENTRALNA SRBIJA	VOJVODINA	
Boranija (String beans)	100	80	100	80	80	90	120	120	120	90	100	120	80	80	---	150	80	100	100	80	120	80	80
Celer (Celery)	150	150	30	100	50	100	100	100	150	100	100	100	90	100	100	100	60	120	100	100	100	100	100
Dinja (Melon)	60	50	40	60	---	---	40	50	40	40	50	50	---	---	30	40	30	30	35	40	50	30	30
Karfol (cauliflower)	80	70	---	70	60	50	60	80	50	100	70	50	50	40	40	100	---	50	60	50	80	50	50
Krastavac-salatni (Cucumber for salad)	30	40	30	20	---	30	40	40	30	60	30	40	40	40	40	40	25	30	25	40	30	40	40
Krompir (Potato)	40	40	20	25	25	20	25	25	25	25	25	25	20	20	25	20	25	25	25	25	25	25	25
Kupus (Cabbage)	60	40	35	40	40	35	50	50	40	50	40	50	50	50	40	45	40	40	40	40	40	40	40
Lubenica (Watermelon)	20	20	20	15	---	12	15	20	15	15	25	15	15	15	15	---	15	15	---	15	20	15	15
Luk-beli (Garlic)	200	200	70	200	200	150	180	150	180	200	150	140	140	---	150	140	150	120	70	200	200	140	140
Luk-crni (Onion)	50	40	40	30	35	---	30	30	35	30	30	40	40	30	40	35	30	25	30	30	30	30	30
Paprika Babura (Pepper Babura)	50	40	50	30	50	30	40	50	30	50	40	40	40	50	60	30	35	40	35	50	50	40	40
Paprika šijja (Pepper Shijja)	60	50	40	30	50	50	50	50	---	---	50	45	40	40	60	40	50	---	35	50	50	40	40
Paradajz (Tomato)	50	50	30	30	40	40	50	50	30	40	30	30	50	50	50	30	30	30	30	30	50	30	30
Pasulj-beli (Beans white)	200	180	130	140	140	150	140	130	130	130	130	120	150	150	160	100	150	130	150	130	130	150	150
Patlidžan (eggplant)	40	30	30	40	30	35	30	40	---	---	40	50	35	35	40	80	20	30	60	40	40	---	---
Šargarepa (Carrot)	70	60	50	60	60	50	50	50	60	40	50	35	60	60	---	50	50	40	60	60	60	60	60
Tikvice (Squash)	40	30	20	30	30	30	30	40	35	40	40	30	30	20	40	30	25	20	20	30	40	20	20

Cene voća i povrća u Crnoj Gori za period 23-29.8.2007. godine

Proizvodi (kg)	Zelene pijace						Kvantaš Podgorica
	Bar	Berane	Bijelo Polje	Cetinje	Nikšić	Podgorica	
Ananas	2.5	2	2.5				
Banana	1	1	1	0.8	0.8	1	0.63
Borovnica	8	5	5		5	5	
Breskva	1.5	1.5	1.3	1.7	1.5	1.2	0.8
Grejpfrut		1.5				1.5	1.1
Grožđe belo	1.5	1.5	1.2	1.5	1.5	1	1.05
Grožđe crno Vranac	1.5		1	1.5	1.5	1.2	0.8
Grožđe crno Hamburg			1.2	1.5			
Grožđe crno Kardinal	1.5		1.3	1.5		1.2	0.9
Grožđe crno		1.5	1		1.5	1	1
Jabuka-ajdared	1.5	1.3					
Jabuka-del.crveni	1.5	1.3					
Jabuka-del.zlatni	1.5	1.3	1			1.2	0.95
Jabuka-greni smit	1.5	1.3	1.3		1.2	1.2	0.6
Jabuka			1	1.2	0.7	1	0.6
Kruška-Viljamovka			1.2	1.5	1.5		1
Kruška	1	1.25	1	1.5	1	1	0.8
Kupina	2.5	2	1.5		2.5		
Limun	1.3	1	1	1.2	1	1	0.72
Mandarina		2.5	2.5				1.36
Nektarina	1.5	1.5	1.2	1.7	1.5		1
Orah	8	7	5		6.5	6.5	6
Pomorandža	1.7	1.5			1.2	1.5	1.05
Šljiva	1.2	1	0.8	1.2	1	0.8	0.6
Smokva	1.5	1.5	1.5	1	1.2	1	
Suva smokva	5	3	3	4	4	2.5	2
Blitva	1.5	1.5	1	2	1.2	1.5	0.7
Boranija		2	1	2	2	2	1.4
Brokola		2					
Celer	2	1.5	1	3	2	2	0.9
Cvekla	0.9	1	0.7	1.5	0.8	0.8	0.3
Dinja	0.6	0.7	0.5	0.7	0.8	0.7	0.5
Karfiol	2	2				1.5	0.8
Kelj	1		0.5		1		
Krastavac-salatar	0.7	0.8	0.5	1	0.8	0.8	0.3
Krompir	0.6	0.4	0.5	0.5	0.5	0.7	0.3
Kupus	1	0.8	0.8	1	1	0.8	0.4
Lubenica		0.5	0.5		0.5	0.6	0.35
Luk-beli	3	2.25	2.25	3	3	3	1.42
Luk-crni	1	0.8	0.7	0.8	1	0.95	0.48
Paprika-babura	1	1	0.6	1	1.2	1	0.9
Paprika-šilja	1	1	0.7	1	1	1	0.8
Paprika Crvena	1	1		1	1.5	1.2	0.6
Paprika-ljuta		1.5	1				1
Paradajz	1.5	1	0.9	1	1.2	0.9	0.34
Pasulj-beli	2	2.5	2	2.5	2	2	1.3
Pasulj-šareni	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.05
Patlidžan	1	1	1	1	0.8	0.8	0.5
Peršun-korenaš	2					2	1.5
Praziluk	1.2		1	2	2	1	0.7
Paškanat				2.5			1.5
Šampinjoni	3.5	5					
Šargarepa	1.2	1.2	0.8	1.5	1	1.5	0.8
Tikvice		1	0.5	0.5	0.8	1	0.3
Zelena salata	1.8			1.5			1.5

1 € = 79.96dinara

Izvor : AMIS

**Dominantne cene voća i povrća - kvantnaške pijace u Srbiji
za mesec avgust 2007. godine**

<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>			<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Banana (Bannana)	55	60	65	60	63
Breskva (Peach)	45	40	40	40	45
Grožđe b.ostalo(Grapes w.other)	80	40	78	60	60
Grožđe c.Kardinal(Grapes r.Kardinal)	58	60			
Jabuka ostala(Apples-other)	40	50	40	45	20
Kruška (Pear)	60	40	40	60	60
Limun (Limon)	65	70	70	68	70
Nektarina (Nectarine)	60	60	65	60	50
Pomorandža (Orange)	95	90	90	85	100
Šljiva (Plum)	30	20	30	30	25

<i>Jedinica mere (kg/din)</i>	<i>Centralna Srbija</i>			<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Boranija (Spring Beans)	100	70		100	
Dinja (Melon)	30	20	30	18	25
Krastavac-salatni (Cucumber for salad)	35	21	30	30	20
Krompir (Potato)	20	20	10	15	18
Kupus (Cabbage)	40	30	30	50	40
Lubenica (Watermelon)	10	10	10	15	15
Luk-beli (Garlik)	120	100			110
Luk-crni(Onion)	25	20	25	20	20
Paprika Babura (Pepper Babura)	30	30	30	30	40
Paprika šilja (Pepper Shilja)	50	30	30	25	33
Paradajz (Tomato)	35	30	30	40	40
Pasulj -beli (Beans white)	130	110	100	130	100
Patlidžan (Eggplant)	20	20	20	20	
Šargarepa (Carrot)	35	40	30	40	30
Tikvice (Squash)	25	20	20	20	20

Vrednosti obeležene crvenom bojom označavaju prosečne cene

Dominantne cene voća - zelene pijace u Srbiji za avgust 2007. godine

Jedinica mere (din/kg)	CENTRALNA SRBIJA										VOJVODINA								
	Beograd Kalenić	Beograd Skadarija	Čačak	Kragujevac	Krajevo	Loznica	Nis	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zaječar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin
Banana (Bannana)	80	65	80	65	65	70	70	70	80	80	70	75	70	80	70	70	60	70	70
Breskva (Peach)	80	60	50	50	50	60	60	60	50	50	70	65	60	70	70	50	60	40	60
Grožđe b.ostalo(Grapes w.other)	135	100	70	60	96	70	65	138	80	80	60	100	60	100	100	80	70	70	60
Grožđe c.Kardinal(Grapes r.Kardinal)	150	100	130	70	70	113	75	75	80	80	80	75	80	100	100	70	70	80	80
Jabuka ostala(Apples-other)	80	80	40	30	40	30	60	40	50	50	50	40	50	70	60	40	40	40	50
Kruška (Pear)	120	80	50	40	50	60	70	60	60	60	60	80	60	80	100	40	60	60	70
Limun (Limon)	90	90	90	80	90	85	90	90	90	90	80	90	90	90	80	70	60	85	70
Nektarina (Nectarine)	100	100	60	50	70	80	80	80	60	60	100	100	60	80	70	80	70	60	70
Pomorandža (Orange)	130	120	130	90	130	90	120	120	110	150	120	140	110	100	120	100	100	130	70
Šljiva (Plum)	50	50	40	25	30	35	40	30	45	20	50	30	30	40	50	30	25	30	40

Vrednosti obeležene crvenom bojom označavaju prosečne cene

Dominantne cene povrća - zelene pijace u Srbiji za avgust 2007. godine

Jedinica mere (din/kg)	CENTRALNA SRBIJA										VOJVODINA								
	Beograd Kalenić	Beograd Skadarlija	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zajecar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin
Boranija (Spring Beans)	150	150	140	100	150	90	120	100	120	120	100	100	70	130	100	150	80	100	100
Dinja (Melon)	40	40	30	45	30	20	40	40	40	40	50	50	35	25	30	40	30	30	20
Krastavac-salatni (Cucumber for salad)	50	40	30	20	40	30	40	40	40	40	40	30	40	50	40	40	25	30	30
Krompir (Potato)	40	40	20	20	30	10	20	20	30	25	20	30	20	20	25	20	25	20	20
Kupus (Cabbage)	60	60	35	40	40	45	50	50	50	40	50	50	50	60	50	45	50	30	40
Lubenica (Watermelon)	20	20	15	15	18	12	15	15	15	15	15	15	15	20	20		15	15	15
Luk-beli (Garlik)	200	200	70	200	200	150	180	150	165	150	200	150	120	150	140	150	150	120	100
Luk-crni(Onion)	50	50	40	25	35	35	30	30	35	35	30	30	40	30	40	35	30	28	30
Paprika Babura (Pepper Babura)	60	50	50	40	50	30	40	60	50	40	50	50	40	50	60	30	35	40	30
Paprika šijja (Pepper Shijja)	70	60	50	30	50	50	50	60	50		40	40	50	40	50	40	50	75	50
Paradajz (Tomato)	60	50	40	40	60	40	50	50	40	40	40	45	40	50	60	50	30	30	35
Pasulj -beli (Beans white)	200	160	130	130	150	150	130	120	120	120	120	130	120	150	140	100	150	130	120
Patlidžan (Eggplant)	40	30	50	40	40	35	80	70	40	40	40	40	50	30	50	100	20	40	60
Šargarepa (Carrot)	60	50	50	40	60	50	50	50	60	60	40	50	30	60	75	50	50	40	60
Tikvice (Squash)	50	30	30	20	30	30	30	40	50	35	25	40	30	30	40	30	25	30	50

Vrednosti obeležene crvenom bojom označavaju prosečne cene